

Курліщук І.І. Патріотичне виховання школярів Східних регіонів в умовах АТО/
Курліщук Інна Іванівна// Пріоритетні напрями розвитку сучасних педагогічних та психологічних наук: Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (12-13 серпня 2016 р., м. Одеса) – Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2016 – С. 68 –71.

СЕКЦІЯ 7. Загальна педагогіка

Курліщук І.І.

доцент кафедри педагогіки

Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

м. Старобільськ, Україна

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ СХІДНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ АТО

Серед пріоритетних напрямів сучасної державної політики в Україні, слід виділити формування патріотизму серед населення, зокрема у Східних регіонах, які сьогодні найбільше потерпають від наслідків АТО. Сприяння активізації громадянської позиції молоді, зокрема учнівської, виступає основним завданням системи освіти, яка в усі часи в розвинутих країнах була зорієнтована на виховання у молоді соціально значущих якостей, формування активної громадянської позиції, і передбачала реалізацію особистого потенціалу на благо своєї держави. Саме патріотизм, як складне і багатогранне поняття, виступає важливим компонентом не лише індивідуального, а й суспільного розвитку і становлення гармонійної особистості.

Патріотизм, патріотичне виховання молоді, у тому числі учнівської, як соціально-історичне явище у різних аспектах неодноразово розглядалися філософськими, гуманітарними, педагогічними науками. Важливими для нашого дослідження є наукові розробки з проблем патріотичного виховання учнівської молоді Т. Гавлітіної, О. Коркішко, Р. Петронговського, Я. Яціва, С. Рашидової, О. Хорламова. Зокрема, хотілося б виділити дослідженнях, що суттєво збагатили педагогічну теорію і практику останніх п'яти років. Проблемі обґрунтування теоретичних засад патріотичного виховання дітей та молоді присвятили свої роботи І. Бех, О. Вишневський, О.Жаровська, К.Журба, Н. Ковган, О.Колодій, А.Майдибура, Є. Стех, К.Циганчук,

К.Чорна; зокрема до питань впровадження ефективних інноваційних моделей, програм, методів і форм патріотичного виховання зверталися О.Бабич, В.Гарнійчук, І. Гудкова, А.Ігнатієва, О. Лукіша, Н.Малик, Н.Чепурна, Л.Харичева, питанню методики підготовки педагогів до патріотичного виховання школярів присвячені публікації Г. Назаренко та ін.

Високо оцінюючи внесок науковців у вирішення проблеми патріотичного виховання сучасної української учнівської молоді, вважаємо за необхідне зазначити, що проблема дослідження педагогічної практики патріотичного виховання у школах Східного регіону України повною мірою не досліджувалась і тому потребує подальшого вивчення.

Метою статті виступає дослідження особливостей організації патріотичного виховання школярів в умовах АТО у сучасних українських школах Східного регіону (на прикладі шкіл Кременського району Луганської області).

Виходячи з реалій української держави, патріотизм на даний час є нагальною потребою і провідною умовою збереження державності і демократичного ладу нашого суспільства. Як підкреслює дослідниця К. Чорна, на особистісному рівні патріотизм є «пріоритетною стійкою характеристикою людини, яка проявляється в її свідомості, моральних ідеалах та цінностях, в реальній поведінці та вчинках», у той час як на макрорівні «це суттєва частина суспільної свідомості, яка проявляється в колективних настроях, почуттях, ціннісному ставленні до свого народу, його способу життя, національних здобутків і достоїнств <...>» [5, с. 60]. Патріотизм виступає сьогодні підґрунтям можливого відновлення територіальної цілісності України, дає новий імпульс духовному і культурному оздоровленню народу.

Важлива роль у процесі виховання почуття патріотизму у підростаючого покоління належить системі освіти. Не викликає сумнівів твердження про те, що патріотичне виховання виступає основною складовою сучасного виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах.

Зазначимо, що під патріотичним вихованням учнівської молоді, в слід за І. Бех [1], К. Журбою [2], Л. Кіяшко [3], А. Майдибурою [4], ми будемо розуміти комплексну, системну і цілеспрямовану діяльність органів державної влади, громадських організацій, школи, сім'ї, позашкільних закладів освіти та інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої громадянської та патріотичної самосвідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цінностей, соборності і незалежності держави.

Звернемо увагу на позитивний досвід організації процесу патріотичного виховання у школах Луганської області (підконтрольні Україні території). Нами була досліджена практика організації патріотичного виховання старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів I – III ступенів – Кремінської ЗОШ 2 (директор Новицький М. М.) та Кремінської ЗОШ 1 (директор Одіяненко Л. В.)

Аналіз планів виховної роботи 10-11 класів цих шкіл засвідчив, що питання національно-патріотичного виховання займають важливе місце у організації виховної роботи. З метою організації патріотичного виховання учнівської молоді в школах протягом 2015 – 2016 навч. року проводили різноманітні заходи: 1) *лекції, бесіди* («Я – громадянин-патріот незалежної держави України», «Знати і поважати Герб своєї Вітчизни, її прапор і гімн», «Твої права і обов'язки», «Патріотизм – нагальна потреба України», «Моя земля – земля моїх предків», «Україно, матінко моя» тощо); 2) *семінари, «круглі столи», конференції* («Утверджувати ідеали культури миру – служити миру», «Люблю я свій народ – ціную його звичаї», «Духовний потенціал українців»); 3) *дискусії* («За що поважати Україну?» «Українська історія: факти і фальсифікації. Сьогодення», «Мода на патріотизм»); 4) *уроки пам'яті* («Зростаємо громадянами-патріотами землі, що Україною зветься», «Україна та її сучасні герої»); 5) *години спілкування* («Народний супротив окупації

українських земель: історія та уроки», «Я – громадянин і патріот держави», «Я–українець!», «Можна все на світі вибирати синові, вибрати не можна тільки Батьківщину!»); б) *заняття під час проведення «Дня цивільної оборони»* з метою ознайомлення з основними зразками техніки й озброєння Збройних Сил України, підвищення фізичної загартованості в інтересах підготовки до захисту Вітчизни; відпрацювання практичних дій учнів, вихованців і працівників навчальних закладів щодо захисту свого життя та здоров'я в умовах виникнення надзвичайних ситуацій, проведення тренувальної організованої евакуації; 7) *екскурсії* до музею міста, участь у роботі клубів і гуртків патріотичного спрямування.

У практику навчально-виховної роботи Кремінської ЗОШ 2 було включено проведення *інформаційної хвилини* «Тиждень моєї України». Захід проводився щопонеділка на першому уроці. Під час заходу вчителі й учні розповідали про події, що відбувалися в нашій країні. Особливе місце займали повідомлення про перебіг військового конфлікту у рідному регіоні.

Значної уваги керівництво Кремінської ЗОШ 1 приділяє військово-патріотичному вихованню. Зокрема, з ініціативи батьків і дітей була проведена *акція* «Дитячий оберіг для воїнів». У якій активну участь взяли саме старшокласники. Окрім цього, учні 10- 11 класів цих шкіл активно залучалися до співпраці з молодіжною громадською організацією міста. Брالی активну участь у проведенні акцій за єдність України, на підтримку українських бійців тощо.

У школах котрий рік поспіль успішно функціонують клуби та гуртки за інтересами, фізкультурно-спортивні клуби.

Утвердженню патріотичних почуттів, сприяє традиційна щорічна участь учнів Кремінських шкіл у організації загально державних свят, з нагоди яких вони готують тематичні вечори, ярмарки, виставки, концерти тощо.

У школах щороку святкується День рідної мови, перед яким проводяться тижні української мови, організовуються вікторини і олімпіади на краще знання

української мови та літератури, конкурси читців, конкурси на кращий твір українською мовою, конкурси стінгазет, агітбригад тощо. Ці заходи допомагають учням продемонструвати знання рідної мови й рівень володіння культурою мовлення у різних сферах. Щодо участі учнів в організації та проведенні таких заходів, то слід відзначити їхню активність, ініціативність та самостійність, зокрема у підготовчий період.

Висновки. Таким чином, проаналізований досвід організації патріотичного виховання учнівської молоді у школах Східного регіону України в умовах АТО (на прикладі шкіл Кремінського району Луганської області) свідчить про те, що здійснюється значна робота у цьому напрямку. Змістом патріотичного виховання виступає формування особистості зорієнтованої на національні цінності, формування національної самосвідомості, активної громадянської позиції, усвідомлення особистої відповідальності за добробут власної держави, формування готовності до захисту Вітчизни. Для реалізації цих глобальних завдань у загальноосвітніх середніх закладах проводиться системна робота, яка передбачає забезпечення гармонійного співвідношення різних напрямів, форм, засобів, методів виховання молоді як у процесі навчання, так і в позакласній діяльності. У навчально-виховний процес активно впроваджуються інноваційні форми і методи виховної роботи. Зміст патріотичного виховання реалізуються у ході проведення низки культурно-просвітницьких заходів.

Література

- 1. Бех, І.** Патріотичне виховання дітей та молоді / І. Бех, К. Чорна // Позашкілля.– 2011. – № 10. – С. 9-16 .
- 2. Журба, К.** Патріотичне виховання молодших підлітків у взаємодії сім'ї і школи / К. Журба // Класний керівник. – 2010. – № 15/16. – С. 2-13.
- 3. Кіяшко, Л.** Сучасні напрями патріотичного виховання учнів / Л. Кіяшко // Школа. – 2011. – № 4. – С. 43-45.
- 4. Майдибура, А.** Національно-патріотичне виховання / А. Майдибура // Позашкілля. – 2012. – № 10. – С. 18-21.
- 5. Чорна, К.** Патріотичне виховання школярів в умовах

модернізаційних суспільних змін в контексті педагогічного доробку О. А. Захаренка / К. І. Чорна // Вісник Черкаського університету / М-во освіти і науки України, Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. - Черкаси: [б. в.], 2010. - Сер.: Педагогічні науки, Спецвип. - С. 59-64.